

КЛАСИФІКАЦІЯ ПІДСТАВ ПРИПИНЕННЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ ЗА КРИТЕРІЄМ ВОЛІ

Усі численні підстави припинення права власності в цивільному праві класифікуються залежно від їх індивідуальних особливостей, що дає змогу чіткіше відмежовувати їх один від одного. Це, в свою чергу, сприяє правильному тлумаченню та застосуванню цивільного законодавства суб'єктами цивільного права та правоохоронними органами. Для класифікації підстав припинення права власності необхідно визначитись з чіткими та основоположними критеріями поділу підстав припинення права власності.

Отже, вбачається за обґрунтоване використати для подальшого аналізу класифікації підстав припинення права власності критерій наявності або відсутності волі та волевиявлення власника, щодо припинення права власності. За таким критерієм всі підстави припинення можуть бути поділені на: а) підстави припинення права власності за волею власника; б) підстави припинення права власності поза волею власника.

Традиційно юридичні факти поділяються за ознаками залежності від волі суб'єктів на події та дії. До подій належать обставини, перебіг яких не залежить від волі суб'єкта (стихійне лихо, народження і смерть людини тощо). Дії відбуваються за волею суб'єктів — фізичних і юридичних осіб. До них належить більшість юридичних фактів (укладення договору, виконання зобов'язання, створення твору, прийняття спадщини тощо).

Підставами припинення права власності є юридичні факти з якими закон пов'язує припинення цього права. Для припинення права власності необхідною умовою є наявність речі, яка є власністю даної особи, вираження її волі, щодо припинення права власності на цю річ та способу припинення права власності.

Припинення права власності у відчужувача і виникнення цього права у набувача відбуваються, як правило, водночас на основі того самого правонабуваючого чи правоприпиняючого юридичного факту, зокрема договору купівлі-продажу, передачі речі за договором позики тощо. Отже, при переході права власності виникає правонаступництво. Деякі автори, використовують правонаступництво як критерій поділу підстав припи-

нення права власності на похідні та первісні. До похідних відносять і такі підстави припинення права власності, як конфіскація, реквізиція.

Окремі вчені, зокрема Н. С. Кузнецова, схилиються до того, що похідними слід визнавати підстави, які залежать від волі попереднього власника [1]. Вбачається за доцільне використання такого класифікаційного критерію поділу підстав припинення права власності, як — наявність волі власника.

За волею власника визнаються такі підстави (способи) припинення права власності, як договори купівлі-продажу, поставки, дарування, міни, позики. Крім договорів, за волею власника визнається і такий спосіб припинення права власності, як спадкування, незалежно від того, чи є підставою спадкування заповіт або закон, з огляду на зазначену вище думку з приводу волі спадкодавця при визнанні заповіту недійсним. При припиненні права власності за волею власника, на нового власника переходять усі обов'язки, які мав попередній власник майна. Наприклад, якщо за договором купівлі-продажу, дарування або внаслідок спадкування майна, з приводу якого раніше було укладено договір найму (оренди), майно переходить до іншої особи, то договір найму зберігає чинність для нового власника.

Практика знає випадки, коли право власності припиняється у результаті прийняття відповідного акту органами державного управління. Наприклад, 19 жовтня 2005 року у зв'язку з ускладненням епізоотичної ситуації у світі щодо високо патогенного грипу птиці, загрозою виникнення пандемії грипу та з метою створення ефективної системи запобігання занесенню і поширенню в Україні високо патогенного грипу птиці був виданий наказ Міністерства аграрної політики України Державного департаменту ветеринарної медицини 26.10.2005р. №96., за яким в деяких селах Автономної Республіки Крим були локалізовані та знищенні осередки пташиного грипу, а саме проводились заходи по знищенню домашніх птахів з ознаками грипу.

Виходячи з вищевикладеного та спираючись на зміст ст. 346 ЦК України, приходимо до висновку, що всі підстави припинення права власності можуть бути поділені на дві групи в залежності від волі власника: 1. Припинення права власності за волею власника і 2. Припинення права власності поза волею власника.

Припинення права власності за волею власника, тобто добровільне припинення права власності на майно передбачає кілька підстав: від-

чуження власником свого майна іншим особам; добровільну відмову власника від свого майна; знищення майна за волею власника.

Підстав припинення права власності поза волею власника можуть бути поділена на два види за ознакою наявності примусу, а саме: а) підстави припинення права власності поза волею власника з ознаками примусу; б) підстави припинення права власності поза волею власника без ознак примусу.

Припинення права власності поза волею власника з ознаками примусу передбачає: а) припинення права власності на майно, яке за законом не може належати цій особі; б) викуп пам'яток культурної спадщини; в) примусове відчуження земельних ділянок приватної власності, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, з мотивів суспільної необхідності відповідно до закону; г) звернення стягнення на майно за зобов'язаннями власника; д) реквізицію; є) конфіскацію.

Припинення права власності поза волею власника без ознак примусу передбачає: а) знищення майна; б) припинення юридичної особи чи смерть власника; в) припинення права власності за набувальною давністю; г) припинення права власності на безхазяйну річ; д) припинення права власності на бездоглядну домашню тварину.

Використані матеріали:

1. Цивільне право України: Підручник: У 2-х т.-Т.2 // За ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнєцової. – К.: Юрінком Інтер, 1999. – 864с.

Казанцев С. В., асистент кафедри цивільного права №1 НЮУ ім. Я. Мудрого

ПРАВИЛА ЛОЯЛЬНОСТІ У КОМАНДИТНОМУ ТОВАРИСТВІ

Тісні особисто-довірчі відносини, що зв'язують учасників командитного товариства, вимагають від них лояльності як по відношенню як один до одного, так і по відношенню до товариства, як структури, що об'єднує їх.

Норми про лояльність містяться в засновницькому договорі і визначаються законом. До них можна віднести норми, що зобов'язують учасників докласти усіх зусиль задля досягнення товариством поставлених